

„Ma ei taha ohvrit, vaid halastust”

Matteuse evangeeliumis tsiteeris Jeesus kaks korda sama lõiku Hoosea raamatust 6:6, kus Jumal ütleb: „Ma tahan halastust, mitte ohvrit”. Ta tegi seda, pöördudes fariseuste poole ja kritiseerides nende halastamatust. Fariseused olid inimrühm, keda paljud meist, kes oleme evangeeliume lugenud, üsna hästi tunneme. Kuid asi on selles, et meil on raske ette kujutada, et kui meil pole halastust, siis oleme nagu variserid. Aga vaatame halastuse (või selle puudumise) teemat lähemalt.

Esimene kord, kui Issand kasutas seda Hoosea lõiku, oli Matteuse, tollase maksukoguja ja hilisema apostli ja evangelisti kutsumisel. Matteus ise kirjeldab seda stseeni:

Matteuse 9:9-13

„Ja sealt edasi minnes nägi Jeesus meest, Matteus nimi, tollihoone juures istuvat, ja ütles talle: „Järgne mulle!” Ja Matteus tõusis ning järgnes talle. Ja kui Jeesus istus lauas tema kodus, vaata, palju tõlnereid ja muid patuseid tuli ning istus koos Jeesuse ja ta jüngritega. Ja seda nähes ütlesid variserid tema jüngritele: „Miks teie õpetaja sööb koos tõlnerite ja patustega?” Aga seda kuuldes vastas Jeesus: „Ei vaja arsti terved, vaid haiged. Aga minge ning õppige, mis see on: **Ma ei taha ohvrit, vaid halastust! Jah, ma ei ole tulnud kutsuma õiged, vaid patuseid!**”

Variserid ei eksinud: need, kellega Issand koos sõi, olid tõepoolest patused. Seetõttu arvasid nad, et Issand ei oleks tohtinud nende inimeste lähedalegi minna. Aga nad ei võtnud arvesse, et Ta oli tulnud just nende inimeste pärast! Kui variserid ütlesid: „Ära mine nende lähedale, nad on patused”, siis Issand ütles: „Ma söön ja joon nendega, sest ma tuln nende pärast, et neid otsida ja neid meeleparandusele kutsuda”. Sama kehtib ka tänapäeval: kui me vältime „patuseid” – justkui me ise poleks patused –, siis

oleme nagu variserid. Nende uhkus oli pannud nad end „patuta” klassifitseerima ja ei lubanud neil halastust üles näidata nende suhtes, keda nad „patusteks” pidasid. Aga Jumal tõukab tagasi uhkuse ja annab armu alandlikele, mis on jälle Vana Testamendi lõik, mida Uues Testamendis on tsiteeritud kaks korda (Õpetussõnad 3:34, Septuaginta (Märkus: Septuaginta on Vana Testamendi vanakreeka tõlge; umbes 2/3 Uue Testamendi Vana Testamendist pärineb sellest versioonist)):

Jaakobuse 4:6

„Aga ta annab veel suuremat armu; seepärast ta ütleb: **„Jumal paneb vastu ülbeile, aga alandlikele annab armu!”**

Ja 1 Peetruse 5:5

„Nõndasamuti teie, nooremad, alistuge vanematele. Aga te kõik rüütage end alandlikkusega üksteise vastu, sest **„Jumal paneb suurelistele vastu, aga alandlikele annab armu”**.”

Jumal otsib alandlikkust. Ja just seda puudus variseridel ja neile sarnastel inimestel, ning ka meil puudub see sageli. Selle käitumise näite leiame Luuka evangeeliumist 18:9-14:

Luuka 18:9-14

„Mõnedele aga, kes olid enestele kindlad, et nemad on õiged, ja panid teisi eimillekski, rääkis Jeesus selle tähendamissõna: 'Kaks inimest läksid üles pühakotta palvetama, üks oli variser ja teine tõlner. Seisma jäädes palvetas variser endamisi: „Oh Jumal, ma tänan sind, et mina ei ole niisugune nagu muud inimesed: röövijad, ülekohtused, abielurikkujad, ega ka niisugune nagu see tõlner. Mina paastun kaks korda nädalas, annan kümnist kõigest, mis ma saan.’ Aga tõlner seisis eemal ega tahtnud silmigi tõsta taeva poole, vaid lõi endale vastu rindu ja ütles: „Oh Jumal, ole mulle patusele armuline!’ Ma ütlen teile,

tema läks alla oma kotta õigeks mõistetult, mitte too teine. Sest igaüht, kes ennast ise ülendab, alandatakse, kes aga ennast ise alandab, seda ülendatakse.'"

Jumal armastab alandlikke südameid ja põlgab uhkuseid. Ta ei vaata, kui palju häid tegusid me oleme teinud, mida me oleme teinud või tegemata jätnud. Kui meie tegevus ei tulnud alandlikust südamest, teiste suhtes halastust üles näidates, siis on sellel sama nullväärtus kui uhketel variseridel. Sest Issand „soovib halastust, mitte ohvreid”. Aga variserid eirasid seda ja ka meie eirame seda sageli, tegutsedes halastamatult religioossete tegude nimel.

Teine kord, kui näeme Issandat variseridele kõnelemas, kasutades sama lõiku Hoosea 6:6, on Matteuse 12. Seal loeme:

Matteuse 12:1-8

„Tolsamal ajal läks Jeesus hingamispäeval läbi viljapõldude. Tema jüngrid tundsid aga nälga ja hakkasid katkuma viljapäid ning sööma. Aga seda nähes ütlesid variserid talle: „Vaata, su jüngrid teevad, mida ei tohi hingamispäeval teha!” Tema aga ütles neile: „Kas te ei ole lugenud, mida tegi Taavet, kui tema ja ta mehed olid näljas? Kuidas ta läks Jumala kotta ja nad sõid ära ohvrileivad, mida ei tohtinud süüa ei tema ega ta mehed, vaid ainult preestrid üksi? Või kas te ei ole lugenud Seadusest, et preestrid rikuvad pühakojas hingamispäeva ja on siiski ilma süüta? Aga mina ütlen teile, siin on see, kes on suurem kui pühakoda! **Kui te oleksite mõistnud, mida tähendab: Ma ei taha ohvrit, vaid halastust, siis te ei oleks mõistnud hukka süütuid,** sest Inimese Poeg on hingamispäeva isand.'"

Fariseused tundsid seaduse kirja väga hästi. Ja seaduse kirja järgi olid nad õiged. Aga nagu Paulus ütles:

2 Korintlastele 3:5-6

„Me ei ole ju iseendast kõlblikud midagi lugema oma teeneks, just nagu oleks see meist endist, vaid meie kõlblikkus tuleb Jumalalt, kes on teinud meid kõlblikuks teenima uut lepingut, mitte kirjatähe, **vaid Vaimu lepingut, sest kirjatäht suretab, aga Vaim teeb elavaks.**“

Kui keegi järgib ainult kirja, ilma vaimuta, siis ei saa ta Jumala teenijaks, vaid variseriks. Näiteks kirjas öeldi: „Pidage sabbatit“. Aga kui halastus seda nõudis, näiteks selleks, et keegi sabbatil terveks ravida, siis ei olnud sellel käsul mingit mõju. **Halastus oli ja on suurem kui ükski käsk. Sest suurim käsk on armastada üksteist.** Nagu Matteuse 22:37-40 ütleb:

„Jeesus vastas talle: 'Armasta Issandat, oma Jumalat, kogu oma südamega ja kogu oma hingega ja kogu oma mõistusega! See ongi suurim ja esimene käsk. Teine on selle sarnane: Armasta oma ligimest nagu iseennast! **Neis kahes käsus on koos kogu Seadus ja Prohvetid.**“

Ja nagu 1. Johannese 4:20 ütleb:

„Kui keegi ütleb: „Mina armastan Jumalat“, ja vihkab oma venda, siis ta on valelik, sest kes ei armasta oma venda, keda ta näeb, ei suuda armastada Jumalat, keda ta ei ole näinud.“

Jumala armastamine on esimene käsk, aga öelda, et me armastame Jumalat, ilma et armastaksime üksteist, on vale. Me saame tõeliselt öelda „Ma armastan Jumalat“ ainult siis, kui me armastame üksteist. Ja see on kõige tähtsam käsk. Fariseused ei suutnud seda mõista. Nad ei suutnud mõista, et kogu seadus ja prohvetid tuginesid Jumala ja üksteise armastamisele. Sabbati käsk ja kõik muud käsud olid allutatud üksteise armastamisele ja üksteise halastamisele. See oli seaduse vaim. Aga nad teadsid ja aktsepteerisid ainult kirja. Nad olid kirja kohta informeeritud kuni viimase detailini. Mida

teha, millal teha, kuidas teha, millised olid nõuded päevade, aastaaegade ja koguste kohta. Nad teadsid kõike seaduse KIRJA kohta, aga eirasid kõike seaduse VAIMU, alandlikkuse, halastuse ja üksteise armastamise kohta. Nagu Issand neile kunagi ütles:

Matteuse 23:23

„Häda teile, kirjatundjad ja variserid, te silmakirjatsejad, et te maksate kümnist mündist ja tillist ja köömnest ning jätate kõrvale kaalukama osa Seadusest – **õigluse ja halastuse ja ustavuse!** Üht tuleb teha, kuid teist ei tohi kõrvale jätta!“

Kirjatundjad ja variserid olid esimesed kümnise maksmises ja viimased õigluses, halastuses ja usus. Aga õiglus, halastus, usk on seaduse peamine punkt, kaalukam, tähtsamad asjad. Need on ka asjad, mis tulenevad alandlikust südamest, sellisest südamest, mida Jumal otsib. Pole oluline, kui palju me kümnist maksame või milliseid muid ohvreid toome. Kui me keeldume oma ligimesele halastamast, siis oleme ka ise nagu variserid. **Teisisõnu: ainus asi, mis näitab, kas me oleme variserid või tõelised Jumala teenijad, ei ole meie ohverdused, vaid halastus ja armastus, mida me üksteisele näitame. Tõelised Jumala teenijad näitavad oma ligimesele halastust. Variserid aga teevad ohverdusi, ilma halastuseta.** Fariseuste ja nende sarnaste jaoks – meie jaoks – on sageli olulised välised asjad, eriti asjad, mida teised näevad, et nad teevad, toites seeläbi oma uhkust ja egoismi. Nagu Matteuse 23:1-7, 13-14 ütleb:

„Siis Jeesus kõneles rahvale ja oma jüngritele: 'Moosese asemele on istunud kirjatundjad ja variserid. Kõike nüüd, mida nad iganes teile ütlevad, seda tehke ja pidage, aga ärge tehke nende tegusid mööda, sest nad räägivad küll, aga ise ei tee! Nad seovad kokku ränki ja vaevukantavaid koormaid ja panevad need inimeste õlgadele, ise aga ei taha sõrmeotsagagi neid liigutada. Nad teevad kõik oma teod selleks, et inimesed neid vaataksid. Nad teevad oma palvepaelad laiemaks ja palvetupsud suuremaks. Nad armastavad esimesi kohti võõruspidudel ja esimesi istmeid sünagoogides ja teretamisi

turgudel ja seda, et inimesed hüüaksid neid rabiks. Aga häda teile, kirjatundjad ja variserid, te silmakirjatsejad, et te lukustate taevariigi inimeste eest! Ise te ei lähe sinna sisse ega lase sisse ka neid, kes tahaksid minna. Häda teile, kirjatundjad ja variserid, te silmakirjatsejad, et te neelate alla lesknaiste majad ja silmakirjaks venitate palvetused pikaks! Seepärast saate te selle rängema kohtuotsuse.“

Fariseeride käitumise peamine tunnusjoon on silmakirjalikkus. Fariseer teeskleb jumalakartlikkust, kuid tema süda on jumalakartmatu. Ta teeskleb alandlikkust, kuid on täis uhkust. Ta paneb inimeste õlgadele rasked koormad, kuid ise ei taha neid koormusi isegi puudutada. Ta lausub pikki ja lõputuid palveid, kuid samal ajal sööb leskede majad ära. Väliselt tundub ta usklik ja jumalakartlik, kuid sisemiselt on ta täis uhkust ja halastamatust. Selles ulatuses, mil me käitume nii, oleme ka meie variserid. Ja just seda teeb valeusk tihti: see on variserlik, st silmakirjalik, koormav, halastamatu ja uhke. Tõeline usk on aga nii, nagu Jaakobus 1:27 seda määratleb:

Jaakobuse 1:27

„Jumala ja Isa silmis puhas ja laitmatu jumalateenistus on käia vaatamas vaeslapse ja lesknaisi nende viletsuses ja hoida iseennast maailma poolt määrimata.“

Tõeline ja laitmatu religioon Jumala silmis ei ole täiusliku dogma ega paljude religioossete tegude religioon, vaid ainult **halastuse ja armastuse religioon.**

Tulles tagasi variseride juurde, võrdle nende käitumist ja neid, kes neid jäljendavad, Jeesuse käitumisega. Neil polnud halastust „patuste“ vastu. Jeesus sõi koos nendega ja püüdis neid tervendada. Nad tegid kõike, et teised neid näeksid. Jeesus aga tegi imesid ja peitis end või käskis tervendatutel seda uudist mitte levitada. Miks? Sest ta elas nii, nagu ta õpetas. Ta oli öelnud:

Matteuse 6:1-6

„Hoiduge aga, et te oma vagasid tegusid ei tee inimeste ees, et nemad teid vaataksid, muidu ei ole teil palka oma Isalt, kes on taevas! Kui sa nüüd almuseid jagad, siis ära lase enese ees pasunat puhuda, nii nagu silmakirjatsejad teevad sünagoogides ja tänavatel, et inimesed neid ülistaksid. Tõesti, ma ütlen teile, neil on oma palk käes! **Aga sina, kui sa oma almuseid jagad, siis ärgu su vasak käsi teadku, mida su parem käsi teeb, et su almus oleks varjatud, ja su Isa, kes näeb varjatutki, tasub sulle!** Ja kui te palvetate, siis ärge olge nagu silmakirjatsejad, sest nemad armastavad palvetada sünagoogides ja tänavanurkadel, et olla inimestele nähtavad! Tõesti, ma ütlen teile, neil on oma palk käes! Aga sina, kui sa palvetad, siis mine oma kambrisse ja lukusta uks, palveta oma Isa poole, kes on varjatud, ja su Isa, kes näeb varjatutki, tasub sulle!“

Seda ta õpetas ja seda ta ka tegi. Sellepärast ta peitis end pärast imesid.

Kokkuvõtteks: õiglus, halastus, usk ja üksteise armastamine on see, mis loeb. Mitte ohverdamine. Meie Jumal ei vaja, et meie Temale midagi ohverdaksime. Meie religioossed pidustused või reeglid ei tähenda Temale midagi, kui meil pole halastust. Selles halastamatus maailmas tahab Jumal, et me oleksime Tema halastuse sõnumitoojad. Selles ebaõiglases maailmas peame tegema õiglust. Selles uskmatust ajastus tahab Ta, et meil oleks usk. Seda mõtles Issand, kui ta ütles, et me oleme maa sool ja maa valgus:

Matteuse 5:13-16

„Teie olete maa sool. Aga kui sool läheb läägeks, millega saab siis teha seda soolaseks? Ei see kõlba enam millekski muuks kui visata inimeste jalgade tallata. Teie olete maailma valgus. Ei saa jääda märkamatuks linn, mis on mäe otsas. Ega süüdata ka lampi ja panda vaka alla, vaid lambijalale, nii et selle valgus paistab kõigile majasolijatele. Nõnda paistku teiegi valgus inimestele, et nad teie häid tegusid nähes ülistaksid teie Isa, kes on taevas.“

Tänu inimestele, kes käivad halastuses, õigluses ja usus, on selles maailmas ikka veel valgus, meie valgus. Hoidkem seda ja laskem sel valgusel, Issanda valgusel, paista läbi meie selles maailmas, meeldides meie Isale, käies mitte surnud religioossetes tegudes, vaid halastuses, õigluses ja usus, täpselt nii, nagu meie Meister tegi. Sest nagu ka Miika 6:8 ütleb:

Miika 6:8

„Ta on sulle teada andnud, inimene, mis on hea. Ja mida nõuab Issand sinult muud, kui et sa teeksid, mis on õige, armastaksid headust ja käiksid alandlikult koos oma Jumalaga?“